

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury – profilová část

Maturitní zkouška z ČJL má charakter komplexní jazykové zkoušky, která se skládá ze dvou částí:

- písemné práce,
- ústní zkoušky.

Výsledná kritéria:

- Maximální počet bodů za písemnou práci je 30.
- Maximální počet bodů za ústní zkoušku je 28.
- **Maximální celkový počet bodů z profilové části maturitní zkoušky z ČJL je 58.**

Poměr písemné a ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury je následující: **písemná práce – 40%, ústní zkouška – 60%.**

Pokud žák neuspěje z komplexní zkoušky z českého jazyka a literatury, opakuje jen tu dílčí zkoušku, ve které neuspěl.

Písemná práce:

Cílem písemné práce jako dílčí zkoušky z českého jazyka a literatury je, aby žák prokázal, že umí vytvořit text podle zadaných kritérií, dovede funkčně použít jazykové prostředky tak, aby odpovídaly stanovené komunikační situaci, a vytvoří myšlenkově ucelený, strukturovaný a koherentní text. V rámci písemné práce jsou tedy ověřovány dovednosti spojené s produkcí textu.

V průběhu této dílčí zkoušky mohou žáci používat Pravidla českého pravopisu, žádné další pomůcky vyjma psacích potřeb není dovoleno používat. V písemné práci žáci zpracovávají jedno ze šesti zadání. Zadání specifikuje situaci/téma, slohový útvar. **Minimální rozsah originálního textu je 250 slov. Časový rozsah pro volbu tématu a vypracování textu je 110 minut.**

Kritéria hodnocení písemné práce:

Písemná práce je posuzována z hlediska 3 sledovaných oblastí hodnocení:

1) vytvoření textu podle zadaných kritérií:

1A – téma, obsah (0 - 5 bodů)

1B – komunikační situace, slohový útvar (0 - 5 bodů)

2) funkční užití jazykových prostředků:

2A – pravopis, tvarosloví a slovotvorba (0 - 5 bodů)

2B – lexikum: adekvátnost jazykových prostředků vzhledem ke komunikační situaci a slohovému útvaru; použití pojmenování v odpovídajícím významu; šíře a pestrost slovní zásoby (0 - 5 bodů)

3) syntaktická a kompoziční výstavba textu:

3A – větná syntax, textová koheze: výstavba větných celků, odkazování v textu, prostředky textové návaznosti (0 - 5 bodů)

3B – nadvětná syntax, koherence textu: kompozice textu, strukturovanost a členění textu, soudržnost textu, způsob vedení argumentace (0 - 5 bodů)

Každé dílčí kritérium (1A až 3B) je hodnoceno body v rozpětí 0 až 5. **Maximální počet bodů za písemnou práci je tedy 30 (6x 5 bodů).**

V případě, kdy je písemná práce v kritériu 1A nebo 1B hodnocena počtem bodů 0 (nedodrženo téma či slohový útvar), se dál takováto práce nehodnotí a výsledný počet bodů za písemnou práci je roven 0.

Písemná práce musí být souvislým textem v **minimálním rozsahu 250 slov**. Pokud písemná práce nesplňuje požadovaný rozsah, hodnotí se též počtem bodů 0.

Předmětem hodnocení je pouze originální (autorský) text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje (ze zadání) se nezapočítává do celkového rozsahu. **Ředitelka školy stanoví 6 témat, z nichž si žák jedno zvolí.** Písemná práce trvá 110 minut včetně času na volbu tématu.

Výsledná klasifikace:

Výsledná známka vychází ze součtu bodů za všechna dílčí kritéria dle následující klasifikační tabulky:

Bodové hodnocení	procenta	Známka (hodnocení)
30 až 26	100 – 86%	1 (výborný)
25 až 22	83 – 73 %	2 (chvalitebný)
21 až 17	70 – 56%	3 (dobrý)
16 - 13	53 – 43%	4 (dostatečný)
12 - 0	42 – 0%	5 (nedostatečný)

Zkoušku, konanou formou písemné práce, vykoná žák úspěšně, dosáhne-li minimálně 43 procentních bodů. **Hranice úspěšnosti je 13 bodů. Maximální počet bodů je 30.**

Ústní zkouška:

Ústní zkouška se uskutečňuje formou řízeného rozhovoru s využitím pracovního listu obsahujícího úryvek nebo úryvky z konkrétního literárního díla. Součástí pracovního listu je i zadání ověřující znalosti a dovednosti žáka vztahující se k učivu o jazyce a slohu. Hodnocení se vyjadřuje známkou.

Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávání na gymnáziu.

Žák odevzdává ve stanoveném termínu ředitelce školy seznam 20 literárních děl sestavený na základě kritérií pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce. Žákův seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, resp. seznamem pracovních listů, z nichž si žák před zkouškou losuje jeden. Pracovní list dostává žák až po vylosování konkrétního literárního díla, má možnost si připravit poznámky a poté je při samotné zkoušce používat.

V průběhu ústní zkoušky není žákovi dovoleno používat žádné jiné pomůcky vyjma psacích potřeb a pracovního listu s poznámkami. **V jednom dni nelze losovat stejný titul dvakrát.**

Jednomu zadání odpovídá jeden pracovní list. **Časový limit pro přípravu na zkoušku je 20 minut, ústní zkouška trvá 15 minut.**

Pracovní list obsahuje:

- a) výňatek z uměleckého textu;
- b) výňatek z neuměleckého textu;
- c) strukturu zkoušky.

Struktura ústní zkoušky je tvořena třemi částmi:

1. analýza uměleckého textu;
2. literárněhistorický kontext literárního díla;
3. analýza neuměleckého textu

Pro pracovní listy platí základní pravidla:

- struktura zkoušky je závazná a nelze ji měnit;
- výňatek z uměleckého textu musí pocházet z literárního díla, které je zadáním zkoušky;
- mezi výňatkem z uměleckého a neuměleckého textu nemusí být souvislost;
- rozsah pracovního listu nepřesáhne rozsah dvou stran formátu A4, minimální rozsah není stanoven.

Kritéria hodnocení ústní zkoušky z českého jazyka a literatury:

Student si vybírá ze školního seznamu celkem 20 literárních děl podle těchto kritérií:

- světová a česká literatura do konce 18. století: min. 1 literární dílo
- světová a česká literatura do konce 19. století: min. 2 literární díla
- světová literatura 20. a 21. století: min. 5 literárních děl
- česká literatura 20. a 21. století: min. 5 literárních děl

Minimálně jedním literárním dílem musí být zastoupena próza, poezie, drama.
Seznam může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.

Ústní zkouška se skládá ze tří částí a hodnotí se podle následujících kritérií:

I. Analýza uměleckého textu:

- I. A - zasazení výňatku do kontextu díla - téma a motiv - časoprostor - kompoziční výstavba - literární druh a žánr;
- I. B - vypravěč, lyrický subjekt - postavy – vyprávěcí způsoby - typy promluv - veršová výstavba;
- I. C - jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku - tropy a figury a jejich funkce ve výňatku;

II. Literárněhistorický kontext: literární/obecně kulturní kontext - kontext autorovy tvorby;

III. Analýza neuměleckého textu:

- III. A - souvislost mezi výňatky - hlavní myšlenka textu – porozumění textu – komunikační situace - různé možné způsoby čtení a interpretace textu - domněnky a fakta;
- III. B - funkční styl a dominantní slohový postup - kompoziční výstavba výňatku - jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku;

IV. Jazyková kultura projevu: spisovnost - rozvinutá slovní zásoba – logická výstavba promluvy.

První a třetí kritérium je rozčleněno na dílčí kritéria, žák je tedy hodnocen celkem v 7 oblastech. Každé kritérium je hodnoceno na bodové škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4. **Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 28.**

Časový limit daný jednotlivým částem ústní zkoušky je následující:

- analýza uměleckého textu 8 minut
- literárněhistorický kontext 3 - 4 minuty
- analýza neuměleckého textu 3 - 4 minuty

Celkově trvá ústní zkouška 15 minut.

Pro hodnocení ústní zkoušky platí následující vnitřní podmínky hodnocení:

Pro **analýzu uměleckého textu** (1. kritérium) a **literárněhistorický kontext literárního díla** (2. kritérium) platí:

1. Za první a druhé kritérium dohromady musí žák získat alespoň 4 body. Pokud získá méně než 4 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.
2. Za kritérium analýza uměleckého textu musí žák získat alespoň 3 body. Pokud získá méně než 3 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.

Hodnocení kritéria **výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury** se vztahuje k výkonu žáka v průběhu celé zkoušky. Pro toto kritérium platí vnitřní podmínka hodnocení:

3. Pokud žák získá v některé z dílčích částí ústní zkoušky (tzn. v I. až III. části analýzy uměleckého textu a/nebo v rámci charakteristiky literárněhistorického kontextu a/nebo v I. až II. části analýzy neuměleckého textu) 0 bodů, může být v kritériu výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury hodnocen maximálně 3 body.

V případě, že není splněna některá z výše uvedených vnitřních podmínek hodnocení, je za ústní zkoušku žák celkově hodnocen 0 body (nedostatečně).

Výsledná klasifikace:

Výsledná známka vychází ze součtu bodů za všechna dílčí kritéria dle následující klasifikační tabulky:

Bodové hodnocení	Známka (hodnocení)
28 až 25	1 (výborný)
24 až 21	2 (chvalitebný)
20 až 17	3 (dobrý)
16 - 13	4 (dostatečný)
12 - 0	5 (nedostatečný)

Ústní zkoušku vykoná žák úspěšně, dosáhne-li minimálně 13 bodů. **Maximální počet bodů je 28.**

V Praze dne 1. 9. 2023

Zpracovala: Mgr. Radka Soukupová, MBA
předsedkyně sekce humanitních předmětů
